

Elinkeinopalveluiden toimintakertomus 2022

Elinkeinopalveluiden toiminnan kuvaus

Elinkeinopalveluiden tehtävänä on perusedellytysten luominen erilaisille elinkeinoille, yritysneuvonta ja aktiivinen elinkeinojen kehittämistyö. Tavoitteena on nykyisten yritysten ja työpaikkojen säilyminen, yritysten omistajavaihdosten tukeminen, laajentumishaluisten yritysten auttaminen sekä uusien yritysten saaminen kuntaan. Toimintaan liittyvät oleellisesti myös kunnan markkinointi uusille asukkaille ja yrittäjille sekä erilaisten tapahtumien järjestämisen mahdollistaminen ja tukeminen sekä kunnan eleinen edunvalvonta.

Kehittyvä talouselämä luo voimavaroja myös kunnan tuottamien palvelujen kehittämiseen. Elinkeinojen kehittämisen tavoitteena on saada lisättyä tulomuuttoa ja kunnan elinvoima kasvamaan auttamalla nykyisiä yrityksiä ja maatiloja parantamaan tuottavuuttaan sekä edistämällä uusien yritysten ja työpaikkojen syntymistä.

Elinkeinopalvelujen tehtävänä on auttaa yrittäjiksi aikovia perustamaan yrityksiä sekä nykyisiä yrityksiä kehittämään ja laajentamaan toimintaansa. Yrittäjiä opastetaan omistaja- ja sukupolvenvaihdoksien toteuttamisessa. Tulevaisuuden kannalta on erittäin tärkeää saada nykyisille yrityksille jatkajia.

Elinkeinotoimen tehtäviä ovat:

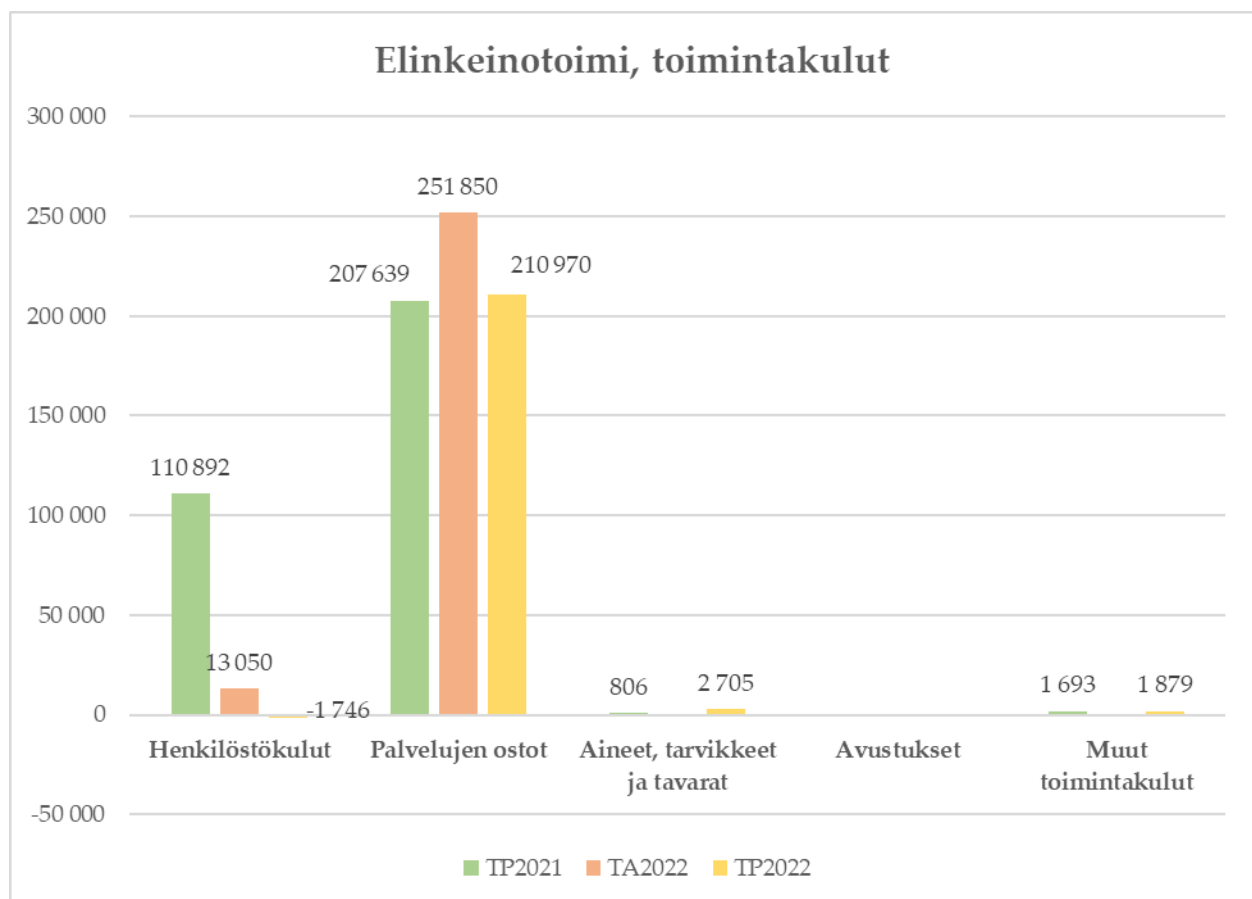
- Yrittäjien ja oman yritystoiminnan aloittamista suunnittelevien ohjaus neuvonnan piiriin
- Yhteydenpito yrityksiin ja kehittämisorganisaatioihin
- Maankäytön suunnittelu teknisen toimen kanssa
- Elinkeinojen kehittämishankkeiden ja toimenpiteiden suunnittelu, toteutus ja koordinointi
- Kunnan viestintä ja markkinointi
- Kunnan edunvalvonta ja sidosryhmäyhteistyö
- Elinvoimaa lisäävien tapahtumien kehittäminen, järjestäminen ja tukeminen

Elinkeinopalveluiden talouden toteuma 2022

Elinkeinopalveluiden tilinpäätös on talouden ja toiminnan osalta pääpiirteissään talousarvion mukainen. Suurin eroavaisuus talousarviossa suunniteltuun nähden on Humanpolis Oy:n Vaalan elinkeinopäällikön vaihdokseen liittyvän rekrytoinnin viivästyminen, mistä johtuen tähän varattua ostopalveluresurssia on osittain jäänyt käyttämättä. Talousarvion toteumaprosentti on kokonaisuudessaan elinkeinopalveluiden vastuualueen osalta noin 81 prosenttia.

Elinkeinojen kehittämisen osalta henkilöstökulujen toteumaprosentti on poikkeuksellisesti negatiivinen -13 %, mikä selittyy lomapalkkavelan tulovaikutteisilla kirjauksilla. Henkilöstökuluihin elinkeinojen vastuualueella kirjautuu 10 % kunnanjohtajan palkkakuluista, tämä on toteutunut suunnitelman mukaan. Palveluiden oston toteumaprosentti on 83,77 (noin 211 000 euroa), aineiden, tarvikkeiden ja tavaroiden kuluja on noin 2700 euroa, ja muiden toimintakuluja noin 1900 euroa

Hankeosuuksista ja sopimuspohjaisista kuluista Humanpoliksen ja Oulujärvi Leaderin kustannukset toteutuivat talousarvion mukaisesti, ja suunnittelemattomien hankkeiden talousarviovarauksesta toteutui noin 49 prosenttia.

Elinkeinopalveluiden rakenne ja keskeinen toiminta vuonna 2022

Humanpolis Oy:n palvelukseen palkattiin sen uuden strategian ja kuntien kanssa tehdyn sopimuksen mukaisesti vuonna 2021 Vaalan kunnan elinkeinopäällikkö, jonka työtehtäviin kuuluivat vaalalaisten yritysten kehittäminen, auttaminen ja neuvonta. Humanpoliksessa työskenteli vastaavalla tavalla Muhoksen kunnan elinkeinopäällikkö, Utajärven kunta on mukana yhteistyössä Utajärven Yrityspuisto Oy:n kautta. Vaalan kunnan elinkeinopäällikkö vaihtui vuoden 2022 aikana: alkuvuodesta rekrytoinnin hieman viivästyttyä toivotusta uusi elinkeinopäällikkö aloitti tehtävässä toukokuussa 2022. Sitten vuoden mittaan tarkasteltiin Oulujokilaakson elinkeinopalveluiden yhteistyörakennetta uudelleen, ja vuoden 2023 kuntien elinkeinopäälliköt päätettiin sijoittaa kuntien palvelukseen kehitysyhtiön sijasta.

Syksyn aikana toteutettiin noin 200 vaalalaista yritystä kattava Yritysharava-haastattelu, jossa tiedusteltiin yrittäjien tilannekuvaa ja palveluntarpeita. Yrittäjiä on haastattelujen jälkeen palveltu yksilöllisesti haastattelussa esiin nousseiden palveluntarpeiden mukaisesti. Tätä palvelua varten on koottu kunnan ja esimerkiksi oppilaitosten asiantuntijoista koostuva verkosto.

Muutoin elinkeinopalveluiden vastuualueelle on ositettu osa kunnanjohtajan työajasta. Kunnan poikkihallinnollisen viestinnän asiantuntijan palkkakustannukset siirrettiin talousarvioon 2022 elinkeinojen vastuualueelta uudelle viestinnän ja markkinoinnin vastuualueelle, kuten myös viestintään liittyvät muut kulut pois lukien elinkeinopalveluiden omat markkinointikulut.

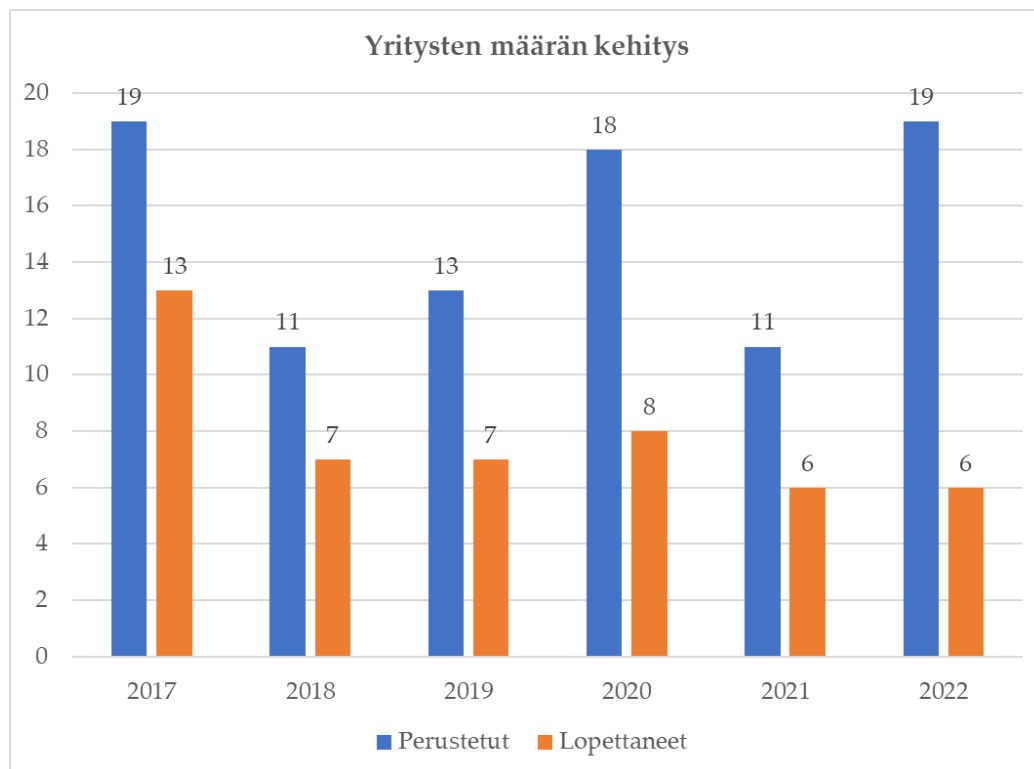
Yrittäjällä tai yrittäjäksi aikovalla on Vaalassa vuonna 2022 ollut käytössä yhteistyötahojen neuvontapalveluja ja rahoitusmahdollisuuksia. Vaalan kunta ostaa maaseututoimen palvelut Siikalatvan kunnalta. Lisäksi kunta on elinkeinojen edistämiseen keskittyvien yhdistysten osalta jäsenenä Oulujärvi Leaderissa, Tervantie ry:ssä, Oulujärven Jättiläisissä ja Oulun Kauppakamarissa.

Uusien yritysten perustamisen järjestäminen ja siihen liittyvä neuvonta on hoidettu vuoden 2020 alusta lähtien Oulun seudun Uusyrityskeskuksen kautta. Palvelu on ollut saatavissa sekä fyysisesti Vaalasta käsin että etäyhteyksien avulla. Uusyrityskeskus on auttanut vuoden aikana vaalalaisia yrityksiä perustamisen lisäksi sukupolvenvaihdoksissa ja yrityskaupoissa. Vaala on ollut mukana myös Pohjois-Pohjanmaan yrittäjien omistajanvaihdospalvelusopimuksessa, jonka kautta yritykset ovat saaneet apua ja neuvontaa yrityksen omistajanvaihdostilanteissa. Omistajanvaihdospalvelun kustannukset ovat vuosittain Vaalalle 537 euroa. Oulun seudun Uusyrityskeskuksen kustannukset ovat 1,15 euroa / asukas. Yrityksiä on autettu esimerkiksi markkinoiden kartoituksessa, liikeidean kehittämisessä, kannattavuuden laskennassa, yrityksen perustamisessa, rahoituksen hakemisessa ja sopivien toimitilojen löytämisessä.

Yritysten määrän kehitys

Jo kuudentena peräkkäisenä vuotena toteutunut yritysten määrän positiivinen nettolisäys jatkui vuonna 2022 vaikeasta maailmanpoliittisesta tilanteesta ja kustannusten kasvusta sekä näitä edeltäneestä koronavirustilanteesta huolimatta. Vaalaan on perustettu vuonna 2022 yhteensä 19 yritystä ja lopetettu kuusi yritystä. Uudet yritykset sijoittuvat esimerkiksi maa-, metsä- ja kalatalous tai niitä palvelevan toiminnan, ravintola-alan, kuljetuksen, korjauksen, rakentamisen sekä konsultoinnin toimialoille.

Yritysten investointihalukkuuden elpyminen ja investointisuunnitelmien käynnistäminen näkyivät erityisesti Vaalaan kohdistuvien isojen investointien julkistamisen ja kaavailun myötä: useat suunnitteilla olevat tuulivoimapuistot, Vaalan uusi vankila ja kunnan omat rakentamisinvestointisuunnitelmat ovat tuoneet lähivuosille positiivisen signaalin kunnan elinvoimasta. Parin edellisen vuoden ajan jatkunut ennätyksellisen runsaan myönnettyjen rakennuslupien määrä tasaantui kuitenkin vuonna 2022 pitkän aikavälin normaalille tasolle. Suurista rakennushankkeista Metsälamminkankaan tuulivoimapuiston rakennustyöt valmistuivat keväällä 2022 ja Vaalan vankilan maanrakennustyöt valmistuivat ja rakennuksen peruskivi muurattiin juhlallisesti marraskuussa. Väylä-viraston raakapuutermimaalia koskevat suunnitelmat etenivät vuoden 2022 aikana siten, että noin 20 miljoonan euron investointi on tarkoitus käynnistyä vuonna 2023. Hankkeella on myös pysyviä työllisyysvaikutuksia.

Toiminnan arviointi

Tavoite 2025:	1. Saavutettavat ja laadukkaat lähipalvelut 2. Kunnan omaisuudesta huolehditaan yhdessä
Valtuustokauden kärkihanke:	1. Oulujärven retkeilyalueen merkityksen tiedostaminen ja muiden retkeilykohteiden kehittäminen 2. Retkeilyreitistö palvelee vapaa-aikaa ja matkailua 3. EU-hankerahoitusta hyödynnetään tehokkaasti 4. Korjausvelka hallinnassa
Toimenpide 2022:	Reitistöjen ja käyntikohteiden merkitsemisen, viitoituksen ja saavutettavuuden parantamista jatketaan. Uusia retkeilyreittejä erityisesti maastopyöräilyyn tehdään. Humanpoliksen reitistöhankkeen kautta kunnostetaan Rokuan ja Kutujoen retkeilyinfraa.
Vastuutahot:	Humanpolis Oy, elinvoimalautakunta, tekninen johtaja, elinkeinopäällikkö
Arviointimittarit:	Tehdyt kartoitus- ja merkitsemistoimenpiteet, kävijämäärien kasvu
Toteuma:	Humanpoliksen reitistöhankkeen työt ovat edenneet suunnitellusti. Rokualla reitistöjen kestäväintyöt ovat vielä käynnissä, Vaalan Kutujoen oalta urakka on valmistunut. Vaalan kunta on saanut Oulujärvi Leaderiltä rahoituksen Vaalan ja Rokuan kansallispuiston välisen patikointireitin kunnostushankkeelle. Tarkoituksena on, että kunnostuksen jälkeen reitillä on mahdollista myös maastopyöräillä. Reitille tehdään lisäksi opasteet. Reitin

rakennustyöt ovat alkaneet ja edenneet jopa hieman aikataulusta edellä.

Tavoite 2025:	Paikallisen yrittäjyyden edellytykset ovat kunnossa Olemme houkutteleva alue uusille yrityksille ja investoinneille
Valtuustokauden kärkihanke:	Paikallisen yritysneuvonnan tarjoaminen Omistajavaihdosten onnistumisen tukeminen
Toimenpide 2022:	Elinkeinopäällikön työpanosta suunnataan yrittäjiltä saadun palautteen ja heidän tarpeidensa mukaisesti. Uuden Oulujokilaakson elinkeinotiimin toiminta jalkautetaan toimivaksi ja koko aluetta tukevaksi kehitys- ja neuvontapalveluksi. Oulujokilaakson yhteinen elinvoimaohjelma laaditaan vuoden aikana.
Vastuutahot:	Humanpolis Oy, Elinvoimalautakunta, kunnanjohtaja, elinkeinopäällikkö
Arviointimittarit:	Yrityskontaktit ja niistä saatu palaute, valmis elinvoimaohjelma
Toteuma:	Vaalan kunnan elinkeinopäällikkö irtisanoutui tehtävästään tammikuun lopussa, ja uuden elinkeinopäällikön rekrytointi aloitettiin heti. Hakuaikaa jatkettiin kertaalleen. Valinta tehtiin maaliskuussa, ja uusi henkilö aloitti tehtävässä toukokuun alussa. Työt ovat käynnistyneet hyvin, ja työpanosta on suunnattu yrittäjiltä saadun palautteen mukaisesti. Alkusyksyn aikana on toteutettu Yritysharava-haastattelu, jossa on toteutettu tähän mennessä liki 200 puhelinhaastattelua vaalalaisille yrityksille. Yrittäjiä on haastattelun jälkeen palveltu yksilöllisesti haastattelussa esiin nousseiden palveluntarpeiden mukaisesti. Lisäksi kunnanjohtaja ja elinkeinopäällikkö ovat aloittaneet Yrityskiertueen, jossa

vieraillaan paikan päällä yrityksissä, kuullaan heidän näkemyksiään kunnan kehittämiseksi ja viestitään yrityksen asioista myös ulospäin. Oulujokilaakson elinkeinotiimin järjestämistapaan valmisteltiin muutoksia siten, että elinkeinopäälliköt siirtyivät uuden 2023 alusta Humanpoliksesta kuntien palkkalistoille. Muutoksen syynä ovat kuntien erilaiset tarpeet elinkeinopalveluissa. Tiimin toiminta ja yhteistyö jokilaaksossa kuitenkin jatkuu. Oulujokilaakson yhteisen elinvoimaohjelman laadinta jatkuu tämän pohjalta.
